

Tämä museolaukku kertoo Tikanojan taidekodin asukkaista ja siitä, miten taidekodista tuli museo

Tikanojan taidekodissa ovat asuneet Ruusa Tikanoja (os. Myntti), Frithjoff Tikanoja ja heidän seitsemän lastansa (joihin lukeutui taiteilija Varpu Tikanoja) sekä talon henkilökunta. Ennen heidän aikaansa Tikanojan taidekodissa on asunut muita perheitä mm. taiteilija Olga Gummerus-Ehrström "Olli" lapsuudessaan.

Historiaa

Tikanojan taidekoti rakennettiin kotitaloksi ja valmistuessaan se oli ensimmäisiä Vaasan palon (1852) jälkeisiä uuden Vaasan kivirakennuksia. Sen suunnitteli kirkonrakentaja Erkki Kuorikoski. Rakennus valmistui 1860-luvun alussa asuintaloksi.

Rakennus siirtyi Ruusan isän nimen mukaan nimetyn yrityksen Juho Myntti oy:n omistukseen vuonna 1916. Juho Myntti pyysi arkkitehti Matti Visantia suunnittelemaan Tikanojan taidekodin korttelia. Tikanojan taidekotiin hän suunnitteli museon. Museo olisi kuulunut osaksi isoa rakennuskompleksia, jossa olisi ollut mukana kirjasto, kylpylä, hotelli ja liiketiloja. Suunnitelma hylättiin osittain siitä koituvien kustannusten takia. Visantin suunnitelmien mukaan ullakkokerrosta alettiin rakentaa käyttöön vuonna 1917. Tikanojan taidekodista remontoitiin Frithjoffin ja Ruusan kotia. Ullakkokerroksen portaikkoon Matti Visanti teki näyttävän lasimaalauksen, joka johdattelee kävijää lastenvaltakunnaksi kutsuttuun kolmanteen kerrokseen, missä sijaitsi Tikanojan perheen seitsemän lapsen leikkihuoneet. Lastenhuoneissa oli myös taidetta.

Ruusa ja Frithjoff tapasivat Ruusa Myntin kotitalossa (Koulukatu 18), jossa asuivat myös yhdessä. Ruusan isä Juho Myntti antoi Ruusan ja Frithjoffin muuttaa Tikanojan taidekotiin syksyllä 1918, sillä alkuvuonna 1918 koti oli valkoisten esikuntien käytössä. Tikanojia kiinnosti taide, musiikki ja kirjallisuus. He saivat kahdeksan lasta ja heidän lemmikki oli saksanpaimenkoira Tessu.

Matti Visanti oli naimisissa Ruusan siskon eli taiteilija Lyyli Visantin (os. Myntti) kanssa. Ruusan taiteilijasisaruksiin lukeutui Lyylin lisäksi myös Eemu Myntti. Sisarukset perheineen olivat muodostaneet Tikanojan perheeseen läheisen suhteen. Taiteilija Eemu Myntin puoliso oli taiteilija Eva Bremer. Frithjoff ja Ruusa Tikanojaa kiinnosti taiteen lisäksi idänestetiikka ja idänhenkisyys sekä suomalainen historia. Kiinnostus näkyi heidän kodissaan sekä taidehankinnoissaan. Visanti teki lisäksi taloon muutospirustuksen vuonna 1927. Rakennuksen ulkonäkö sai 1930-luvulle ominaisen ilmeen ja siihen rakennettiin pyöreä porrastorni. Rakennusta muutettiin vielä 1940-luvulla.

Tikanojan taidekoti lahjoitettiin Vaasan kaupungille taidekokoelmineen 1950-luvulla. Ehtona oli, että siellä olisi myös toimintaa lapsille ja nuorille. Lisätietoa Ruusan ja Frithjoffin elämästä myöhemmissä teksteissä.

Toiminta

Kysy, kuinka moni on käynyt Tikanojan taidekodissa? Entä museossa? **Tietääkö oppilaat, mikä on museo?**

Museo on laitos, joka kerää, säilyttää, tutkii, opettaa ja pitää esillä historiallista, kulttuurihistoriallista tai luonnontiedettä koskevaa

aineistoa. Näyttelyt ovat museotyön näkyvin osa, sillä niissä museot kohtaavat yleisönsä. Museot ovat yhteiskunnan muistiorganisaatioita (yhdessä kirjaston kanssa).

Museossa esineisiin ei saa koskea, mutta matkalaukussa oleviin asioihin voi koskea, sillä ne eivät kuulu museon kokoelmiin tai lainoihin.

Voit lukea laukun käsikirjoituksen luokalle tai sitten jakaa oppilaat ryhmiin (joko kolmeen tai neljään ryhmään, joissa kierretään pisteet järjestyksessä).

Ryhmät

Jos luokassa on tietokone tai tabletti, niin yksiryhmä voi tutkia Fritzin kyydissä mobiilioppaan kuvia, karttaa ja kuunnella sen ääniä (jos ei ole, niin tämän voi toteuttaa isona ryhmänäkin opettajan johdolla)

<https://citynomadi.com/fi/map?route=56c05d01066985918cd8638a589ae877>

(laukusta löytyy myös qr-koodi mobiilioppaaseen)

Näille ryhmille voisi jakaa joko ison yhteisen paperin tai sitten oppilaat voisivat kirjoittaa ja piirtää omiin vihkoihinsa:

Ryhmä 1 tarkastelee laukusta löytyviä kuvia Tessun taidekartan avulla ja päättävät, mistä kuvista sen yksityiskohdat ovat. Mikä teos on miellyttävin? Löydätkö väreistä samoja sävyjä kuin kuvista? Tahtoisitko huoneeseesi taitelijan teoksia? Etsi teoksesta jokin yksityiskohta, jonka voit piirtää ja antaa muun ryhmän arvata, mistä teoksesta se on.

Ryhmä 2 tarkastelee, mitä Frithjofin kaupassa myytiin. Onko tuotteet tuttuja? Mitä niistä voisi nykyrahassa maksaa? Jos omistaisit itse kaupan, mitä tahtoisit myydä siellä? Voit kirjoittaa tai piirtää – ryhmäläiset voisivat kysellä toisiltaan ostaisiko sitä tuotetta kaupasta ja mitä siitä maksaisi.

Ryhmä 3 tarkastelee laukusta löytyviä kuvia Tikanojien kodista ja perheestä. Koska valokuvaus oli kallista ja hieman harvinaisempaa vielä Tikanojien aikaan, niin kuvista uupuu värit. Osaatko kuvitella värimaailmaa? Kuvien perusteella voi piirtää ja värittää huoneen paperille. Löydätkö Tessun kuvaa? Tessu on perheen lemmikki ja perheenjäsen saksanpaimenkoira, jonka kuvan näet myös Tessun taidekartassa. Millainen tämä perhe oli? Voit pohtia tai piirtää.

Tikanojan taidekoti sijaitsee Hovioikeudenpuistikko 4 (65100 Vaasa) ja toimii museona, jossa on vaihtuvia näyttelyitä. Tikanojien taidekokoelmiin kuuluu mm. Suomeen ensimmäiseksi tuotu Matissen teos. Tikanojan taidekotiin pääsee alle 18-vuotiaat maksutta (ja opettajat, jos tekevät ryhmänsä suunnittelukäynnin).

Kuvat: Tikanojan taidekoti, Mikko Lehtimäki